

Баранова В. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*

Baranova V. V.

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Travel
Business and Regional Studies
V.N. Karazin Kharkiv National University*

ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

APPROACHES TO THE ASSESSMENT OF ECONOMIC SECURITY OF THE NATIONAL ECONOMY

Анотація. В статті розглянуто економічну безпеку в контексті різних процесів оцінки. Детально вивчено існуючі підходи до оцінки економічної безпеки, опубліковані у наукових джерелах. Наведено змістовну характеристику позицій різних авторів стосовно проведення оцінки економічної безпеки. Розглянуті підходи до оцінки були згруповані у порівняльний, структурний та цільовий підходи. Виявлено переваги та недоліки кожного з підходів. Зазначено, що перевагою порівняльного підходу є те, що оцінка економічної безпеки базується на комплексній оцінці її як складного явища. В той же час наведено притаманні цьому підходу недоліки, такі як невизначеність розподілу пріоритетності (вагомості) складових економічної безпеки. Перевагою структурного підходу визначено спроможність здійснювати оцінку економічної безпеки через аналіз її функціональних складових. Основними недоліками структурного підходу відзначено невизначеність розподілу пріоритетності (вагомості) складових економічної безпеки. Зазначено, що за своїм змістом оцінка економічної безпеки є цілеспрямованим процесом встановлення співвідношення характеристик предмета оцінки певним, заздалегідь встановленим критеріям., отже найбільш доцільним у застосуванні є цільовий підхід, який дозволяє використовувати значення як кількісних показників так якісних індикаторів в якості цільових. Обґрунтовано, що при оцінці економічної безпеки доцільно застосовувати цільовий підхід, при цьому в якості цілі є досягнення значень основних соціально-економічних показників на рівні не гіршому або кращому, ніж прогнозовані значення, зважаючи на той факт, що предметом дослідження є інтеграційна взаємодія на фінансовому ринку, яка є своєрідним умонтованим пристроєм багатофункціонального призначення, за допомогою якого суб'єкти безпеки гарантують безпечний стан та розвиток національного господарства.

Ключові слова: економічна безпека, національне господарство, фактори впливу, міжнародні рейтинги, безробіття, розподіл доходів, платіжний баланс, курсу валюти, прямі іноземні інвестиції.

Вступ та постановка проблеми. Економічна безпека є відносно новим поняттям особливо в вітчизняній науці. Достатньо серйозні дослідження почали з'являтися в 90-е роки, коли економіка країни стала на шлях ринкового розвитку, і це не випадково, тому що створення ефективної системи забезпечення економічної безпеки є гарантією стійкого економічного розвитку країни. В сучасних умовах національна економіка функціонує під впливом мінливого зовнішнього середовища та економічних криз, які все частіше повторюються. Тому питання забезпечення економічної безпеки виявляються на першому плані. З метою нейтралізації загроз, що виникають, та підвищення економічної безпеки з точки зору функціонування фінансового ринку необхідно розробляти та приймати управлінські рішення, обґрунтованість яких дуже сильно залежить від об'єктивної, достовірної оцінки рівня економічної безпеки.

Аналіз існуючих досліджень та публікацій. Проблемами, присвяченими оцінці економічної безпеки цікавились багато науковців, серед яких С. Довбня, Н. Гічова, А. Іванілов, С. Устенко, Н. Іванченко, Г. Чехович, І. Білик, Т. Васильців, В. Вареник, С. Кавун, Б. Корецький, А. Сухорокува, Ю. Харазішвілі, І. Яремко, Н. Атрамонова, А. Атрашкова, І. Губенко, В. Шлемко, І. Бінько, О. Баженова, А. Кораблева, В. Карпов, М. Копитко, В. Чернова, В. Гесць, М. Кизим, Т. Клебанова, О. Черняк, О. Кутукова, Б. Удовіч, Н. Мухітов, А. Арбатов, О. Подмазко, В. Мар-

тиненко, О. Саєнко, О. Денісов, Є. Терехов та ін. Окремі аспекти проблеми оцінки економічної безпеки знаходять свої відображення у працях таких зарубіжних учених, як У. Мітчелл, Дж. Торре та Д. Некар, Б. Удовіч.

На законодавчому рівні методичний підхід до оцінки економічної безпеки знайшов відображення в «Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки країни».

У той же час у науковій періодиці зустрічаються публікації з викладенням оригінальних (авторських) підходів до оцінки економічної безпеки.

Метою даної роботи є дослідження та систематизування підходів до оцінки економічної безпеки національного господарства та розробка власного підходу з врахуванням інтеграційної взаємодії на фінансовому ринку.

Виклад основного матеріалу. В процесі забезпечення економічної безпеки постає питання про її оцінювання.

М. Литовченко розглядаючи економічну безпеку в контексті оцінки впливу процесів злиття та поглинання на економічну безпеку запропоновано диференційовано підходити до оцінки поточного та перспективного стану економічної безпеки та розроблено математичний апарат врахування критичності значень індикаторів при визначенні інтегрального індексу економічної безпеки, що забезпечує більш чітке реагування на його значення при досягненні індикаторами небезпечного рівня.

Т. Радчук запропоновано оцінювати економічну безпеку з точки зору її інституціонального забезпечення шляхом включення до оцінки інституційних індикаторів.

На думку П. Колісниченко актуальними для оцінювання рівня економічної безпеки є питання дослідження впливу окремих факторів на економічну безпеку.

З. Варналій, С. Онищенко, О. Маслій оцінюють економічну безпеку з використанням інформації з міжнародних рейтингів на основі індикаторів економічної безпеки, які відображають умови розвитку національної економіки України.

Г. Чехович пропонує проводити оцінку економічної безпеки з врахуванням міжнародних взаємозв'язків на основі використання оціночних показників таких як обсяг і зростання ВВП; обсяг прямих іноземних інвестицій; обсяги зовнішнього боргу кожної окремої країни; робоча сила в країнах [11].

В результаті проведеного дослідження існуючі підходи до оцінки економічної безпеки нами були згруповані у три підходи.

Порівняльний підхід передбачає орієнтацію на показники країн-аналогів. До основних порівняльних індикаторів оцінки стану та рівня економічної безпеки держави відносяться: індикатор співставності економічного розвитку; індикатор порівняльної платоспроможності населення; індикатор покриття соціальних видатків заробітної платою; рівень тінізації економіки; експортна залежність економіки; імпортна залежність економіки; концентрація товарного експорту; концентрація товарного імпорту; географічна концентрація товарного експорту; географічна концентрація товарного імпорту; тривалість експортних операцій; привабливість інвестування; захищеність інтересів інвесторів та інші.

Зарубіжна практика кількісної оцінки економічної безпеки відбиває, в основному порівняльний підхід, проводячи оцінку по окремих напрямках, пов'язаних з різними сферами порівняння, наприклад, з економічною злочинністю, тіньовою економікою, протекціоністськими заходами з боку інших держав, соціальними кризами, промисловим шпигунством, станом фінансових і товарних ринків тощо. Перевагою порівняльного підходу є те, що оцінка економічної безпеки базується на комплексній оцінці її як складного явища. Але при реалізації порівняльного підходу, виникають певні труднощі пов'язані з такими обставинами. По перше, оскільки середовище функціонування країн різноманітне, то існує досить багато різних сфер оцінки безпеки. По друге проведення оцінки усього діапазону порівняння призводить до інформаційного перевантаження.

Окрім цього, метод порівняльного аналізу не дає змогу встановити причини вибору тих, а не інших показників, також не зрозумілим залишається процес визначення величин вагових коефіцієнтів. Отже отриманий в результаті проведення оцінки результат відбиває не абсолютну міру економічної безпеки певної країни, а лише відносно інших.

Другим є структурний підхід до оцінки економічної безпеки. Якщо розглядати праці науковців з точки зору структурного підходу, то оцінка економічної безпеки передбачає аналіз її функціональних складових. Зокрема, Б. Корецький, З. Живко, В. Халіна, О. Ареф'єва та Т. Кузенко, В. Жмуденко, Г. Ейтутіс та багато інших науковців розглядають економічну безпеку через призму її структуризації.

В роботі І.Зайцевої зазначено, що більшість дослідників економічної безпеки доходять висновку, що оцінювати необхідно саме основні структурні елементи економічної безпеки. О. Баженовою розроблено підхід в розрізі осно-

вних складових економічної безпеки та визначено основні її загрози та встановлено показники-індикатори [5].

До структурного, віднесено також підхід авторів А. Ткаченко та О. Резнікова, які вивчали економічну безпеку на рівні підприємства [15].

Основними недоліками структурного підходу є: невизначеність розподілу пріоритетності (вагомості) складових економічної безпеки.

Третім є цільовий підхід до оцінки економічної безпеки. Розробці цільового підходу до оцінки економічної безпеки присвячено праці як зарубіжних, так і вітчизняних науковців та практиків. До одного з перших проєктів у цій сфері можна віднести так званий барометр економічної кон'юнктури, розроблений у 1916 р. У. Пірсоном. Сучасна оцінка економічної безпеки у вигляді системи економічних індикаторів широко використовується Національним бюро економічних досліджень США [7].

Представником цільового підходу слід вважати Б. Удовіча, за думкою якого стан економічної безпеки національної економіки країн Європейського Союзу необхідно оцінювати шляхом встановлення у якості цільових динаміку «об'єктивних» та «суб'єктивних» критеріїв. «Об'єктивними» критеріями визначено показники зайнятості та безробіття; бідності, розподіл доходів і освіта; клопотання про надання притулку та імміграція; платіжний баланс; стабільність курсу валюти та прямі іноземні інвестиції. «Суб'єктивними» критеріями є: задоволення рівнем життя населення ЄС; підтримка населенням розширення ЄС; особиста економічна безпека та введення євро новими країнами-членами ЄС [3].

У своїй праці [18] В. Шлемко та І. Бінько пропонують оцінювати фактичний стан економічного розвитку держави що дає чітке уявлення про перебіг трансформаційних процесів та залежність між розвитком економіки та її безпекою. Тому методичне забезпечення оцінки економічної безпеки національної економіки має відбивати всі «залежності» в цих межах.

Прихильниками цільового підходу оцінки економічної безпеки також є В. Забродський, В. Воропай та Н. Пилипенко. В своїй праці Н. Пилипенко зазначає, що при формуванні системи оцінки економічної безпеки слід виходити із узгодженості цілей і методів досягнення цих цілей, а саме це оцінка ступеня забезпечення умов для стійкого розвитку (цільовий) [14]. Перевагою цього підходу є простота інтерпретації отриманих результатів оцінки. Цільовий підхід забезпечує вигравш в часі, дозволяючи при встановленні цільового рівня здійснювати заходи не реактивного характеру, а превентивного характеру.

Здійснювати адаптивний моніторинг економічної безпеки на основі чисельних характеристики певного об'єкту стосовно його приналежності до певного класу об'єктів безпеки пропонують такі науковці як С. Устенко та Н. Іванченко. Запропонований авторами підхід до оцінки базується на використанні системи показників, які є достатніми для вирішення цільового завдання класифікації об'єктів безпеки [7].

За цільовими рівнями оцінюють безпеку С. Довбня та Н. Гічова. Розрахунок за рівнями безпеки передбачає зведення значень показників, порівняних з їхніми фактичними значеннями, в єдиний показник з врахуванням значимості окремих показників.

Т. Васильців у якості цільового критерію обґрунтовує провідну роль інвестицій у забезпеченні економічної безпеки, та пропонує проводити оцінку співвідношення величини бруто-інвестицій і ресурсів, необхідних для інвестиційної підтримки умов, що забезпечують економічну безпеку [7].

І. Губенко, В. Шлемко, І. Бінько, О. Баженова виділяють цільові індикатори оцінки економічної безпеки, які фактично виступають як оціночні показники. При цьому не конкретизуються критерії, яким відповідають запропоновані індикатори.

І. Губенко в своїх дослідженнях стверджує, що перелік показників повинен забезпечувати, з одного боку, здійснення максимально достовірного аналізу, а з іншого – можливість швидкого одержання інформації та їхніх розрахунків. [7].

В. Шлемко та І. Бінько серед загальної кількості індикаторів пропонують виокремити 12 основних, які відбивають фактичний стан економічного розвитку держави та дають чітке уявлення про перебіг трансформаційних процесів [18].

О. Баженовою, здійснено детальний аналіз в розрізі основних складових економічної безпеки та визначено основні її загрози та показники-індикатори з використанням оптимізаційної моделі системи економічної безпеки України [6]. При цьому, автор пропонує враховувати не тільки фактичні значення показників-індикаторів, а й їхні граничні рівні, завдяки чому стає можливим виявлення оптимальних значень індикаторів економічної безпеки.

Н. Мухітов, В. Мартиненко, В. Гесць, М. Кизим, Т. Клебанова, О. Черняк в процесі оцінювання економічної безпеки пропонують застосовувати певні критерії, однак індикатори та показники не конкретизують.

Н. Мухітов пропонує проводити критеріальну оцінку економічної безпеки, що повинна включати в себе оцінку ресурсного потенціалу, можливостей його розвитку, рівня ефективності використання ресурсів, капіталу, праці, її відповідності рівню найбільш розвинених країн та рівню, за якого загрози внутрішнього та зовнішнього характеру зводяться до мінімуму; конкурентоздатності економіки; цілісності території та економічного простору; суверенітету, незалежності та можливості протистояння загрозам; соціальної стабільності та умов попередження і розв'язання соціальних конфліктів [9].

В. Мартиненко пропонує використовувати при оцінці економічної безпеки кількісні та якісні критерії. При цьому, кількісні критерії характеризують «межі» економічної системи, вихід за які призводить до небезпечного стану національної економіки, що загрожує національному суверенітету держави, забезпеченню її національних інтересів. За якісними критеріями оцінюється стан національної економіки з точки зору найважливіших процесів, які відображають рівень економічної безпеки [1].

В своїх працях такі автори як В. Гесць, М. Кизим, Т. Клебанова, О. Черняк передбачають застосування таких критеріїв оцінки економічної безпеки: рівень і якість життя, темпи інфляції, норма безробіття, економічне зростання, дефіцит бюджету, розмір державного боргу; стан золотовалютних резервів, діяльність тіньової економіки; стан екології тощо.

Рис. 1. Методичний підхід до оцінки економічної безпеки національного господарства

А. Сухорокува, Ю. Харазішвілі, Є. Терехов дотримуються двоступеневого підходу до оцінки економічної безпеки, за яким виділяються індикатори оцінки та показники, що їм відповідають [2]. Подібний підхід запропоновано також у «Методичних рекомендаціях до розрахунку рівня економічної безпеки держави».

В «Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки держави» МЕРТ передбачено розрахунок індикаторів за окремими сферами економічної безпеки, які зводяться у 9 субіндексів з наступним їх агрегуванням у інтегральний індекс [10]. Подібним є підхід, запропонований А. Сухорокувою, Ю. Харазішвілі, який відрізняється переліком індикаторів та видом середньої, яка використовується для їх зведення в єдиний індекс. При цьому, індикатори оцінки економічної безпеки розраховуються на основі показників, відібраних за принципом репрезентативності, достовірності та інформаційної доступності [2].

Б. Удовіч, О. Саєнко передбачають в процесі оцінки економічної безпеки встановлення певних критеріїв та показників, що їм відповідають.

Б. Удовіч стверджує, що для оцінки економічної безпеки необхідно дослідити «об'єктивні» та «суб'єктивні» критерії. «Об'єктивними» критеріями визначено показники зайнятості та безробіття; бідності, розподіл доходів і освіта; клопотання про надання притулку та імміграція; платіжний баланс; стабільність курсу валюти та прямі іноземні інвестиції. «Суб'єктивними» критеріями є: задоволення рівнем життя населення ЄС; підтримка населенням розширення ЄС; особиста економічна безпека та введення сво новими країнами-членами ЄС [8].

О. Саєнко запропоновано для оцінки економічної безпеки систему критеріїв і показників, та визначено її як здатність економічної системи країни зберігати значення ключових параметрів її функціонування (температура економічного зростання та темп інфляції) в певних заданих межах незалежно від впливу негативних внутрішніх і зовнішніх факторів [17].

О. Денісовим обґрунтовано, що використання об'єктивної системи критеріїв, параметрів, індикаторів та порогових рівнів, надає можливість належним чином окреслити величину реальних та потенційних загроз [11].

За своїм змістом оцінка економічної безпеки є цілеспрямованим процесом встановлення співвідношення характеристик предмета оцінки певним, заздалегідь вста-

новленим критеріям. Практичне забезпечення розробки методичного підходу до оцінки рівня економічної безпеки повинно базуватися на кількісних показниках і якісних індикаторах, зведених у систему з можливістю зміни їх вагомості без змін самої методики.

Отже найбільш доцільним в даному є саме цільовий підхід до оцінки економічної безпеки національного господарства.

Зважаючи на той факт, що інтеграційна взаємодія на фінансовому ринку є своєрідним умонтованим пристроєм багатофункціонального призначення, за допомогою якого суб'єкти безпеки гарантують безпечний стан та розвиток національного господарства, при оцінці економічної безпеки пропонується застосовувати цільовий підхід, при цьому в якості цілі є досягнення значень основних соціально-економічних показників на рівні не гіршому або кращому, ніж прогнозовані значення (рис. 1).

Отже розроблений підхід є цільовим підходом до оцінки економічної безпеки, який на відміну від існуючих ґрунтується на принципі оцінювання економічної безпеки з позиції її забезпечення з використанням показників економічного та соціального розвитку країни, розподілених на ідентифікатори покращення та ідентифікатори погіршення економічної безпеки, що дозволяє здійснювати оцінку економічної безпеки та інтерпретацію її рівня.

Висновки. Було досліджено офіційні прогнозні значення основних соціально-економічних показників, закріплених відповідними постановами Кабінету міністрів України.

Було встановлено, що перелік показників, за якими було визначено прогнозні значення, змінювався - деякі показники додавались, деякі навпаки було виключено з прогнозу. Стосовно таких показників можна говорити, що їх врахування було значущим в конкретному році періоду з огляду на особливості ситуації, що склалась на поточний момент. Однак їх наступне виключення з прогнозу свідчить про те, що дані показники не мали вагомого значення на всьому проміжку досліджуваного періоду.

Беззаперечним видається висновок, що зміна рівня економічної безпеки відбувається під впливом цілої низки різноманітних чинників. Водночас в контексті даного дослідження цікаво дослідити яким чином на рівень економічної безпеки впливає фінансовий ринок та інтеграційні процеси, що протікають на ньому.

Список використаних джерел:

1. Мартиненко В. Теоретико-методичні засади оцінки економічної безпеки національної економіки. *Економічний простір*. 2015. № 93. С. 131–140.
2. Харазішвілі Ю., Дронь Є. Проблема інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки держави. *Банківська справа*, 2015, № 1-2. С. 3-21.
3. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування: монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха та ін. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. Х.: Право, 2009. 312 с.
4. Геєць В.М. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, О.І. Черняк. Х.: ВД «Інжек», 2006. 240 с.
5. Кириченко О.А. Організаційно-правове забезпечення функціонування системи економічної безпеки України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2010. № 1. С. 54-59.
6. Баженова О. Застосування системного підходу до аналізу економічної безпеки держави. *Вісник Київського національного університету. Серія «Економіка»*. 2003. Вип. 66–67. С. 122–124.
7. Ляшенко О.М. Забезпечення соціально-економічної безпеки в умовах глобалізації. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. Тернопіль: Економічна думка. № 5. 2007. С. 357-359.
8. Udovic Bostjan. Economic security: Large and small states in enlarged European Union. Centre of International Relations ; University of Ljubljana. URL : <http://www.attac.org/en/groups/centre-andperiphery-abolition-neocolonialism-working-group/cpwg/bostjan-udovic-economic>. (дата звернення 18.12.2017)
9. Дуб Б.С. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства: сутність, структура, значення. URL: <http://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/63-2.pdf> (дата звернення 18.12.2017)
10. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. URL: http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738.

11. Сидоров О. А. Роль економічної безпеки в умовах розбудови постіндустріальної економіки. *Економічний простір*. Дніпро : ПДАБА, 2017. № 126. С. 51-60.
12. Власюк О.С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку. *Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України*. К., 2008. 48 с.
13. Якубович З.В. Недоліки методики оцінювання рівня економічної безпеки підприємств та шляхи їх усунення. *Вісник національного університету "Львівська політехніка"*. 2011. № 704. С. 71–76.
14. Пилипенко Н.М. Розвиток методичних підходів до оцінки економічної безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5953>. (дата звернення 18.12.2017)
15. Андрушків Б. Адаптивна структурно-компонентна модель забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економічний аналіз: зб. наук. праць* / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. Том 25. № 2. С. 42-50.
16. Довбня С.Б., Гічова Н.Ю. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства. *Фінанси України*. 2008. № 4. С. 88–97
17. Саєнко О.С. Методологія оцінки економічної безпеки країни: системний підхід. *Науковий вісник ОДЕУ*. Всеукраїнська асоціація молодих вчених. Науки: економіка, політологія, історія. 2009. № 15(93). С. 19–28.
18. Шлемко В.Т., Бінко І.Ф. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення : монографія. К. : НІСД, 1997. 144 с.

Анотація. В статті розглянуті економічну безпеку в контексті різних процесів оцінки. Детально вивчені існуючі підходи до оцінки економічної безпеки, опубліковані в наукових джерелах. Приведено детальну характеристику позицій різних авторів щодо проведення оцінки економічної безпеки. Розглянуті підходи до оцінки були групувані в порівняльний, структурний і цільовий підходи. Виявлені переваги і недоліки кожного з підходів. Зазначено, що перевагою порівняльного підходу є те, що оцінка економічної безпеки базується на комплексній оцінці її як складного явища. В той же час привнесені, присущі цьому підходу недоліки, такі як неопределенність розподілу пріоритетності (важливості) складових економічної безпеки. Перевагою структурного підходу визначено визначення способу здійснювати оцінку економічної безпеки через аналіз її функціональних складових. Основними недоліками структурного підходу є неопределенність розподілу пріоритетності (важливості) складових економічної безпеки. Зазначено, що за своїм змістом оцінка економічної безпеки є цілеспрямованим процесом встановлення співвідношення характеристик об'єкта оцінки визначеним, заздалегідь встановленим критеріям, відповідно, найбільш цілеспрямованим в застосуванні є цільовий підхід, який дозволяє використовувати значення як кількісних показників так якісних індикаторів в якості цільових. Обґрунтовано, що при оцінці економічної безпеки цілеспрямовано застосовувати цільовий підхід, при цьому в якості цілі є досягнення значень основних соціально-економічних показників на рівні не гіршому або кращому, ніж прогнозовані значення, враховуючи той факт, що предметом дослідження є інтеграційне взаємодія на фінансовому ринку, яка є своєрідним вбудованим пристроєм багатифункціонального призначення, за допомогою якого суб'єкти безпеки гарантують безпечне становище і розвиток національного господарства.

Ключові слова: економічна безпека, національне господарство, фактори впливу, міжнародні рейтинги, безробіття, розподіл доходів, платіжний баланс, курс валют, прямі іноземні інвестиції.

Summary. The article considers economic security in the context of different assessment processes. The existing approaches to the assessment of economic security, published in scientific sources, are studied in detail. A meaningful description of the positions of various authors regarding the assessment of economic security is given. The considered approaches to evaluation are grouped into comparative, structural and target approaches. The advantages and disadvantages of each approach are identified. It is noted that the advantage of the comparative approach is that the assessment of economic security is based on a comprehensive assessment of it as a complex phenomenon. At the same time, the inherent shortcomings of this approach are given, such as the uncertainty of the distribution of priority (importance) of the components of economic security. The advantage of the structural approach is the ability to assess economic security through the analysis of its functional components. The main shortcomings of the structural approach are the uncertainty of the distribution of priority (importance) of the components of economic security. "Objective" and "subjective" criteria are defined. It is noted that the content of economic security assessment is a purposeful process of establishing the ratio of the characteristics of the subject of assessment to certain, pre-established criteria. It is substantiated that in assessing economic security it is advisable to apply a targeted approach, while the goal is to achieve the values of key socio-economic indicators at a level not worse or better than the projected values, given the fact that the subject of study is integration in the financial market, which is a kind of built-in multifunctional device, through which security actors guarantee the safe state and development of the national economy. It is proved that the developed approach is a targeted approach to the assessment of economic security, which in contrast to the existing is based on the principle of assessing economic security from the standpoint of its provision using indicators of economic and social development of the country, divided into indicators of improvement and deterioration of economic security, assessment of economic security and interpretation of its level. It is established that the change in the level of economic security occurs under the influence of a number of different factors.

Key words: economic security, national economy, influencing factors, international ratings, unemployment, income distribution, balance of payments, exchange rate, foreign direct investment.